

Diamond Mountain University
Setting Fire to Your Meditation, Part IV

Reading Three: Four Stages on the Path of Preparation

The following translation is an excerpt from Master Kamalashila's text on meditation, called Bhavana Krama, or The Steps of Meditation. Master Kamalashila wrote three such books on meditation, all with the same title, the one we are using is the first one. This work can be found in Tibetan in the ACIP database, TD3915, folios 39A-39B.

*****

རིམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་འདིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཉག་ཏུ་གྱུས་པར་ཡུན་རིང་དུ་
གོམས་པར་བསྐྱོམས་ན་གནས་སྐབས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་བརྩུ་གཉིས་སུ་འགྱུར་རོ། །གནས་སྐབས་དེ་
དག་ནི་གོང་མ་གོང་མའི་ཡོན་ཏན་གནས་པའི་སྤྱིར་སར་རྣམ་པར་གཞག་སྟེ། མོས་པས་སྤྱོད་པའི་
ས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སའི་བར་དུ་འོ། །

एवम् अनेन क्रमेण बोधिसत्त्वस्य प्रज्ञाम् उपायं च सततं सत्कृत्य
दीर्घकालाभ्यासेन भावयतो द्वादशावस्थाविशेषा भवन्ति। ता एवावस्था
उत्तरोत्तरगुणप्रतिष्ठार्थेन भूमयो व्यवस्थाप्यन्ते। अधिमुक्तिचर्याभूमेर् यावद्
बुद्धभूमिर् इति ।

Any bodhisattva who takes some time to practice these same steps of meditation, while paying constant attention to both method and wisdom, will pass through twelve different evolutionary stages. We know them as “levels” due to the fact that each of them provides a platform for developing the qualities of the following level. They begin at the level where one is acting out of faith, and continue all the way up to the level of Buddhahood.

དེ་ལ་ཇི་སྲིད་དུ་གང་ཟག་དང་ཚོས་ལ་བདག་མེད་པའི་དེ་ལོན་མངོན་སུམ་དུ་མི་བྱེད་མོད་གྱི།
མོས་པ་ཤིན་ཏུ་བརྟན་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དེ། བདུད་ལ་སོགས་པས་མི་བྱེད་ལ་གང་གི་ཚོ་མོས་པའི་
སྟོབས་ལོན་ས་སྟོམ་པར་བྱེད་པ་དེའི་ཚོ་མོས་པ་བརྟན་པའི་སྟོན་ས་མོས་པས་སྟོད་པའི་སར་རྣམ་པར་
གཞག་གོ། །

तत्र यावत् पुद्गलधर्मनैरात्म्यतत्त्वं न साक्षात्करोति । केवलं दृढतराधिमुक्तिर्
मारादिभिर् अप्यभेद्यो यदाधिमुक्तिबलेन तत्त्वं भावयति । तदा दृढाधिमुक्तितो
ऽधिमुक्तिचर्याभूमिर् व्यवस्थाप्यते ।

Now it's true that a person on this first level has yet to engage in a direct perception of thusness, or the lack of a self-nature to a person or their parts. What they do have is simply an extremely well-grounded belief in it. That is all. However, they've reached a stage in their meditation where they can no longer be shaken by demons and the like, simply through the power of this belief. And at that point we can say that they have reached the level "acting out of faith," because of the stability of that faith.

ས་འདི་ལ་གནས་པའི་བྱེད་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ནི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ཡིན་མོད་གྱི། གྱིས་པའི་ཕོངས་པ་
ཐམས་ཅད་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་ཏེ་ཉིང་ངེ་འཇོན་དང་། གཟུངས་དང་། རྣམ་པར་ཐར་
པ་དང་། མངོན་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གྲངས་མེད་པ་དག་དང་ལྡན་པ་འཕགས་
པ་དགོན་མཚོག་སློན་ལས་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །

अस्याम् अपि भूमौ वर्तमानो बोधिसत्त्वः पृथग्जनो ऽपि सर्वबालविपत्तीः
समतिक्रान्तो ऽसंख्येयसमाधिधारणीविमोक्षाभिज्ञादीगुणान्वित आर्यरत्नमेघे
पठ्यते ।

We know that the bodhisattva who stays on this level is still an ordinary human being. However, they have completely passed beyond the impoverished state of infants. They possess innumerable abilities of deep meditation, working

mantras, the freedoms, clairvoyance, and so on, just as it is described in the exalted sutra, *Cloud of Jewels*.

འདི་ཉིད་ཐ་མ་དང་། འབྲིང་དང་། རབ་དང་། རབ་གྱི་མཚོག་གི་གནས་སྐབས་བཞིས་
ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་བཞིར་རྣམ་པར་གཞག་སྟེ།

अस्या एव च मृदुमध्याधिमात्राधिमात्रतरावस्थाचतुष्टयेन चत्वारि निर्वेधभागीयानि
व्यवस्थाप्यन्ते ।

Now this very level itself has four stages: lowest, middle, highest, and supreme. They are known as the four states which trigger the point of definite separation.

འདི་སྐབས་གང་གི་ཚོ་སྤྱོད་ལ་གྱི་དོན་རྣམ་པར་འཇིག་པ་ན་ཤེས་པའི་སྣང་བ་ཅུང་ཟད་གསལ་བ་སྣང་བ་
དེའི་ཚོ་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་དྲོ་བར་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་འདིར་
སྣང་བ་ཐོབ་པའི་ཉིང་ངེ་འཇིག་ཞེས་གྲུ་ལོ། །

तथा हि यदा सर्वधर्मनैरात्म्यं भावयत इयत्स्पष्टो ज्ञानालोको भवति तदा
उष्मगतनामकं निर्वेधभागीयं भवति । स चात्र महायान आलोकलब्धसमाधिर्
उच्यते ।

At the point when outer objects start to dissolve, and a tiny glimmer of the light of knowledge starts to arise, you've reached the stage which triggers definite separation called "warmth." Here, in the teachings of the Greater Way, it is called "the concentration where you reach the light."

གང་གི་ཚོ་ཤེས་པའི་སྣང་བ་དེ་ཉིད་འབྲིང་ཙམ་དུ་གསལ་བར་གྱུར་པ་དེའི་ཚོ་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་
དང་མཐུན་པ་སྤྱོད་པའི་ཞེས་གྲུ་བ་ཡིན་ནོ། །སྣང་བ་མཚོན་པའི་ཉིང་ངེ་འཇིག་ཞེས་གྲུ་ལོ། །

यदा तु स एव ज्ञानालोको मध्यमस्पष्टो भवति तदा मूर्द्धनामकनिर्वेधभागीयं भवति
वृद्धालोकश्च समाधिर् उच्यते ।

When this same light of knowledge has reached an average level of brightness, you've reached the stage which triggers definite separation called "peak." It is also known as "the concentration where the light proliferates."

གང་གི་ཚེ་དེ་ཉིད་ཚོས་གསལ་བར་གྱུར་ཏེ་སྤྱི་རྩོལ་གྱི་དོན་མི་སྣང་བའི་ཤེས་པའི་སྣང་བ་གྱུར་བ་དེའི་
ཚེ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཙམ་ལ་གནས་པའི་སྤྱིར་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་བཟོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་
ཡིན་ནོ། ། ཤྱོགས་གཅིག་ལ་ཞུགས་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཞེས་གྲུང་བྱ་སྟེ། གཟུང་བའི་རྣམ་པ་མི་
དམིགས་པར་ཞུགས་པའི་སྤྱིར་རོ། །

यदा तु स्पष्टतरो बाह्यार्थानाभासज्ञानालोको जायते तदा विज्ञप्तिमात्रावस्थानात्
क्षान्तिनामकं निर्वेधभागीयं भवति । एकदेशप्रविष्टश्च समाधिर् उच्यते
ग्राह्याकारानुपलम्भप्रवेशात् ।

Then this same light becomes exceedingly bright, and there arises a light of knowledge where no outer objects are appearing to you. At this point, you've reached the stage which triggers definite separation called "mastery," because you are residing in consciousness alone. This stage is also known as "the one-sided concentration, because you are immersed in it without having any conceptions of holding to an object.

གང་གི་ཚེ་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་དང་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཤེས་པ་ཡང་རྣམ་པར་འཛིག་པ་དེའི་ཚེ་ངེས་
པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་ཚོས་གྱི་མཚོག་ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། ། དེ་མ་ཐག་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་
ཞེས་གྲུང་བྱ་སྟེ། དེ་མ་ཐག་ཁོ་ནར་དེ་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་པའི་སྤྱིར་རོ། ། དེའི་བར་དུ་ནི་མོས་པས་
སྟོན་པའི་ས་ཡིན་ནོ། །

यदा तु ग्राह्यग्राहकाकाररहितम् अद्वयं ज्ञानं विभावयेत् तदाग्रधर्माख्यं निर्वेधभागीयं भवति । आनन्तर्यश्च स समाधिर् उच्यते । तदनन्तरम् एव तत्त्वप्रवेशात् । अत्र तावद् अधिमुक्तिचर्याभूमिः ।

And at the point when both any conception of a subject holder and the knowledge of non-duality as well start to break down, then you've reached the stage which triggers definite separation called "supreme object." And because just moments after that you enter into thusness, it is also known as "the concentration of the moments just before." And all the way up to this point it is still considered the level where you are acting out of faith.

The following translation is an excerpt from Illumination of the Difficult, a commentary to Je Tsongkapa's famous book on the perfection of wisdom teachings called The Meaning Clarified. It was written by the great student of Je Tsongkapa, Kedrup Je Gelek Pel Sangpo (1385-1438). The Tibetan text can be found in the ACIP catalog, S5461, folios 41B-42B.

*****

།གསུམ་པ་དེ་དོན་ཉམས་སུ་བྱངས་པ་ལས་རྟོགས་པ་སྐྱེ་བའི་རིམ་པ་བཤད་པ་ལ། ཐོག་མར་
སྐོམ་བྱུང་གི་རྟོགས་པ་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་སྐྱེ་ ཚུལ་བཤད་པ་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱབ་པ་
སྐྱེའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པའོ། །

For the third part, I'll teach you the stages of the realizations you develop, once you have put these things into practice. First I'll explain the way you develop the triggers for definite separation—those realizations which come through meditation. Secondly, I'll give you a general presentation of greater-way attainments.

དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། སྐྱེའི་དོན་ལ། རྟོན། རོ་བོ། སྐོ་རིགས་དཔྱད་པ་དང་གསུམ།

The first point has two sections. There are three parts to the first section—the overall presentation: the basis, its nature, and an examination of the state of mind.

དང་པོ་ནི། ཐེག་ཆེན་སྐྱེར་ལམ་སྐྱེ་བའི་ལུས་དང་། སེམས་གྱི་རྟོན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིན།

Here's the first part. What kind of body do we need as a foundation, in order to develop a greater-way path of preparation, and what kind of mind do we need as this same kind of foundation?

ཚོ་དེ་ལ་སྐྱེ་བའི་རྟེན་གྱི་གང་ཟག་ནི།   སྤྱིང་གསུམ་གྱི་སྐྱེས་པ་དང་།   བྱང་མིང་འདོད་ལྷ་དང་
བཅས་པ་གང་རུང་ཞིག་དགོས་ལ།

The type of person that acts as the necessary foundation for developing the path of preparation in this life is either a human (man or a woman) who was born on one of the three continents, or a worldly god of the desire realm.

སེམས་གྱི་རྟེན་ནི།   བསམ་གཏན་ས་དྲུག་གང་ཡང་རུང་བ་ལ་བརྟེན་ཅིང་བྱང་སེམས་ཐབས་
མཁས་པས་འདོད་སེམས་ལ་ཡང་བརྟེན་པར་རྟུས་པ་ཡིན་ལ།   སྤྱིར་ཞི་གནས་གྱི་སེམས་མཚན་
ཉིད་ཚང་བ་ཞིག་ལ་མ་བརྟེན་པར་ལྷག་མཐོང་གི་ཤེས་དངོས་སྐྱེ་མི་སྲིད་དོ།།

For our mental foundation, we must place our mind in any one of the six form-realm states. However, a bodhisattva who uses extraordinary means is able to use a desire-realm state of mind. In general, it is impossible to develop the actual ability of vision if you do not first place your mind into a complete state of stillness.

གཟུགས་མིང་པའི་སེམས་ལ་བརྟེན་པ་མིན་ཏེ་ལྷག་མཐོང་ཤེས་རྒྱུང་བའི་སྤྱིར་རོ།།

This path is not something that can be developed based on a formless-realm state of mind, because there one’s vision is too weak.

ཉེར་བསྐྱོགས་སྤྱི་མ་རྣམས་ལ་ཡང་མིན་ཏེ།   དང་པོའི་དངོས་གཞི་མ་ཐོབ་པར་དེ་དག་མི་འཐོབ་
ཅིང་།   དངོས་གཞི་ཐོབ་ནས་ཉེར་བསྐྱོགས་ལ་བརྟེན་པ་དགོས་པ་མིང་དེ།   ཞི་གནས་ཤེས་རྒྱུང་
བའི་སྤྱིར་རོ།།

Neither could we use the latter preparatory stages, because we could not reach those others without achieving the main level of the first form realm level. And

once one has attained the main level, there would be no point to continue relying on a preliminary stage, because there our ability for stillness is too weak.

གཉིས་པ་ངོ་བོ་ལ།   མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས།

The second part, the nature of this path of preparation, has two parts of its own: the definition, and the divisions.

དང་པོ་ནི།   ཐེག་ཆེན་ཐར་པ་ཆ་མཐུན་ཚོགས་རྗེས་སུ་བྱུང་ཞིང་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་དང་རྗེས་སུ་
མཐུན་པའི་འཇིག་རྟེན་པའི་སྒོམ་བྱུང་།

Here is the first. The definition of the greater-way path of preparation is: “A worldly type of greater-way realization which is born of meditation, and which occurs after the realization that triggers freedom is already complete, and which leads one to the actual perception of truth.

[Note: “The realization which triggers freedom” is a traditional definition of path of accumulation, and “the actual perception of truth” is a traditional definition of the path of seeing.]

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ།   དོད།   ཕྱི་མོ།   བཟོད་པ།   ཚོས་མཚོག་བཞིའོ།   །

Here is the second part: the divisions. This path can be divided into four stages: warmth, peak, mastery, and supreme object.

དོད་གྱི་མཚན་ཉིད།   ཐེག་ཆེན་སྦྱོར་ལམ་དུ་ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་མེད་པར་གཏན་ལ་ཕབ་
པའི་དོན་སྒོམས་པས་གཟུང་བ་བདེན་མེད་ལ་གསལ་སྒྲུང་དང་པོར་ཐོབ་པ་ཙམ་གྱི་འཇིག་རྟེན་པའི་
སྒོམ་བྱུང་།

The definition of the stage called *warmth* is as follows. It is a worldly realization born of meditation, and which represents your very first, basic, clear insight into the fact that objects of perception have no true nature, as you work on the path of preparation of the greater way to establish the fact that nothing has any nature of its own.

ཕྱི་མེད་མཚན་ཉིད། ཐེག་ཆེན་གྱི་དོད་ལ་ལྟོས་ཏེ་གཟུང་བ་བདེན་མེད་ལ་གསལ་སྒྲུང་ལྷག་པར་
གྱུར་པ་ཙམ་གྱིས་རབ་ཏུ་སྤྱེ་བའི་འཇིག་རྟེན་པའི་སྒྲོམ་བྱུང་།

The definition of the stage called *peak* is as follows. It is a worldly realization born of meditation, and which is distinguished by being a basic but much clearer insight into the fact that objects of perception have no true nature. It is, further, a realization which comes about based upon the stage of warmth in this same greater-way path.

བཟོད་པའི་མཚན་ཉིད། འཇིན་པ་བདེན་མེད་ལ་གསལ་སྒྲུང་དང་པོར་སྐྱེས་པ་ཙམ་གྱིས་སྤྱེ་བའི་
འཇིག་རྟེན་པའི་སྒྲོམ་བྱུང་།

The definition of the stage of *mastery* is as follows. It is a worldly realization born of meditation, and which is distinguished by being your first, basic, clear insight into the fact that subject states of perception have no true nature.

ཚོས་མཚོག་གི་མཚན་ཉིད། ཐེག་ཆེན་གྱི་བཟོད་པ་ལ་བལྟོས་ཏེ། འཇིན་པ་བདེན་མེད་ལ་
གསལ་སྒྲུང་ལྷག་པར་གྱུར་པའི་འཇིག་རྟེན་པའི་སྒྲོམ་བྱུང་།

The definition of the stage called *highest object* is as follows. It is a worldly realization born of meditation, and in which you have a much clearer insight into the fact that subject states of perception have no true nature. It is, further, a realization which comes about based upon the state of mastery in this same greater-way path.

དེ་ཡང་སྒྲིབ་ཚེས་ཐམས་ཅད་བདེན་མེད་དུ་སྒྲོམ་པར་འདྲ་ཡང་། ཇི་ལྟར་རགས་པའི་རིམ་པས་
རྟོགས་བྱུང་གསལ་སྒྲུབ་ལ་སྒྲུབ་པའི་རིམ་ཅན་དུ་སྒྲིབ་པ་ཡིན་ནོ།།

Now in general, all these stages are similar in that you are meditating upon the fact that no object at all has any true nature. They are distinguished, however, by the way in which you gain increasingly higher levels of clear insight according to the increasing levels of subtlety to the object of your realization.

གསུམ་པ་སྒྲོལ་གསལ་དཔུང་པ་ནི། ཁ་ཅིག་སྒྲིབ་ལམ་འདི་དག་ཡུལ་ཚེས་ཉིད་ལ་སྒྲོམ་བྱུང་གི་
གསལ་སྒྲུབ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ།།

Here is the third section, an examination of the state of mind. Some people claim that since you achieve a clear insight from having meditated on the object of the real nature of things during these stages of the path of preparation, then it must be a yogic direct perception.

དེ་ལྟར་ན་ཐེག་ཆེན་སྒྲིབ་ལམ་པས་ཚེས་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། ཐེག་ཆེན་འཕགས་
པར་ཐལ་ཞིང་ཐེག་ཆེན་སྒྲིབ་ལམ་གྱིས་མཐོང་སྤང་གི་ས་བོན་སྤོང་རུས་པར་ཐལ་ལོ།།

But if that were the case, then people on the greater way path of preparation would be seeing the real nature of things directly. That would make them realized beings of the greater way, and then the greater-way path of preparation would have to possess the ability to eliminate the seeds of states of mind that you eliminate during the path of seeing.

ཁ་ཅིག་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡང་མིན་ཞིང་། སྒྲ་དོན་འཇོན་པའི་རྟོག་པ་ཡང་མིན་གྱི།
གཉིས་སྒྲུབ་གི་རྟོག་པ་ཙམ་མོ་ཞེས་ཟེར་རོ།།

Other people claim that it is neither a yogic direct perception nor a conceptual state of mind grasping to the meaning of some term; rather, they say, it is nothing but a conceptual perception of duality.

འོན་འདི་ཡུལ་ཚོས་ཉིད་ལ་སྒྲ་དོན་འཛིན་པའི་རྟོག་མེད་ཤེས་པ་ཡིན་ན། དེ་ཚོས་ཉིད་ལ་འབྲུལ་
བའམ། མ་འབྲུལ་བ་གང་ཡིན།

Well now, if this path is a non-conceptual state of mind that is grasping to the meaning of some term, is it mistaken about the real nature of things, or not?

དང་པོ་ལྟར་ན། ཐེག་ཆེན་སྐྱོར་ལམ་ཚོས་ཅན། ཚོད་ཉིད་ལ་ལོག་ཤེས་ཡིན་པར་ཐལ།
ཚོས་ཉིད་ལ་རྟོག་མེད་འབྲུལ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

Suppose you reply that it *is* mistaken about the real nature of things. Consider then the greater-way path of preparation. It must then be a wrong understanding of the real nature of things. Because it is a non-conceptual, mistaken state of mind about the real nature of things.

གཉིས་པ་ལྟར་ན་ཚོས་ཅན། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་པར་ཐལ། ཚོས་ཉིད་ལ་རྟོག་མེད་
མ་འབྲུལ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་བརྗོད་ཏུ་མེད་དོ།

Now suppose you reply instead that it is *not* mistaken about the real nature of things. Consider then this same thing. It must then be a yogic direct perception. Because it is an unmistaken, non-conceptual perception of the real nature of things.

And there's no way you can defend yourself from this objection.

དེས་ན་ཐེག་ཆེན་སྐྱོར་ལམ་མཉམ་གཞན་ཡི་ཤེས་ནི་སྐྱོ་དོན་འཇིག་པའི་རྟོག་པ་ཡིན་ཏེ། རང་
ཡུལ་ཚོས་ཉིད་དེ་དེའི་དོན་སྤྱི་ཤར་བའི་སྐོ་ནས་འཇིག་པའི་སྐོ་ཡིན་པའི་བྱིར།

We can conclude then that the meditative wisdom of the greater-way path of preparation is a conceptual state of mind which is grasping to the meaning of some term. And this is because it is a state of mind which is holding onto the object of the real nature of things in a way where the mental image of its object is coming up in the mind.

འོན་ཀྱང་ཚོས་ཉིད་ལ་གསལ་སྐྱང་ཡོད་པར་བཤད་པ་ནི། སྐོ་སྐོ་བས་ཀྱིས་དེའི་དོན་སྤྱི་གསལ་
བར་སྐྱང་བའི་དོན་ཡིན་གྱི། མངོན་སུམ་དུ་གསལ་བར་སྐྱང་བའི་དོན་མིན་ལོ།།

There is nonetheless a reason why we speak here about having a “clear insight into the real nature of things.” The point is that—due to the power of one’s continuing meditations—the mental image of the real nature of things comes up clearly in ones mind. This is not to say that this real nature of things presents itself to you clearly in the sense of “directly.”